

освітнього, культурного, наукового, соціально-економічного та спортивного життя Волині.

Отже, становлення фізичної культури і спорту на Кременеччині бере свій початок із часів Волинської гімназії та Волинського ліцею, а Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка є спадкоємцем кращих історичних традицій у теорії та практиці фізичної культури та спорту.

Список літератури:

1. Бенера В. Є. Історико-педагогічний дискурс становлення фізичної культури на Кременеччині. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: збірник наукових праць. № 2. 2013. С. 3 –6.
2. Коллонтай Г. Наукові листи. Краків., 1844. Т. III. С. 171-194.
3. Коляденко С. М. Кременецький ліцей у системі освіти Волині (XIX 30-і рр. XX ст.): монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2003. 136 с.
4. Папуша В. Спогадам про минуле немає кінця. Матеріали регіональної науково-практичної конференції „Вища педагогічна освіта в Кременеці 1940-1990 рр.: знахідки, традиції, проблеми та перспективи» / за заг. редакцією Ломаковича А. М., Фурман О. А. Жовква: Місіонер, 2012. С. 240-245.

Боровська Н.І. <https://orcid.org/0009-0000-2604-9601>

СУТНІСТЬ ТА ІДЕЇ ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ В ФОРМУВАННІ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ СУСПІЛЬСТВА

Луцький національний технічний університет

Annotation. *The article describes the essence and ideas of the Olympic movement in the formation of humanistic values of society. It is indicated that the Olympic movement has turned into one of the most powerful social movements of our time.*

Keywords: *Olympic movement, humanistic values, sport, idea, society.*

Актуальність теми дослідження (постановка проблеми). На сьогоднішній день, олімпійський рух є потужним чинником розвитку сучасного спорту й тому, найважливішим питанням сучасного олімпійського руху є залучення молоді до гуманістичних ідеалів, духовно-моральних, культурних цінностей. Саме з позицій гуманізму оцінюється соціальне значення спорту та олімпізму.

Із сучасним олімпійським рухом пов'язане велике коло культурних, гуманістичних, духовних цінностей, оскільки він дозволяє цілеспрямовано й свідомо впливати на різні психічні, фізичні, духовні якості людей, формувати їхню естетичну, моральну, екологічну культуру спілкування.

Ідеали олімпійського руху, закладені ще в Древній Греції є актуальними і на сьогоднішній день, тому ми повинні робити все, щоб справжні ідеали та цінності олімпійського руху не були загублені на даному етапі. У зв'язку з цим, потрібно усвідомити, що основною тенденцією сучасного олімпійського руху повинна стати його гармонізація [3].

Мета дослідження – визначити сутність та ідеї олімпійського руху в формуванні гуманістичних цінностей суспільства.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та Інтернет-джерел.

Результати досліджень. Сучасний олімпійський рух і цікаве явище на ринку спортивних видовищ ХХ – ХХІ століття, він став закономірним підсумком розвитку світової теорії й практики фізичного виховання і спорту, в основі його генезису лежать як об'єктивні так й суб'єктивні фактори. Цей міжнародний рух – наймасовіший та найпопулярніший з проявів соціального життя в суспільстві. Його мета не тільки фізичне вдосконалення особистості, але її духовне й моральне виховання.

Тому, для правильного розуміння й оцінки сучасного олімпійського руху, його не можна розглядати поза зв'язками з соціально-економічними і політичними змінами в світі. Як зазначається в фундаментальних принципах Олімпійської хартії, метою сучасного олімпійського руху є побудова мирного та кращого світу, виховуючи молодь засобами спорту, без будь-якої дискримінації, тобто в олімпійському дусі.

В основі цього руху лежать ідеї гуманізму, поєднані зі спортом. Принципи й положення, сформульовані в Олімпійській

хартії, з самого початку мали гуманістичний, демократичний характер. Проте дані принципи довгий час залишалися декларативними, оскільки не використовувались в практиці олімпійського руху.

На сьогодні чимало зарубіжних й вітчизняних вчених висловлюють своє бачення розвитку олімпійського руху, а також вони у своїх роботах відзначають системний характер спорту в цілому та олімпійського спорту зокрема.

Питання гуманістичної цінності сучасного спорту, його місця в сучасній культурі є предметом гострих суперечок і дискусій серед вчених-філософів, психологів, соціологів, культурологів, педагогів. Цінностям сучасного спорту й олімпійського руху присвячено багато статей, брошур, книг, монографій тощо. Також, дані питання були предметом обговорення на багатьох наукових конгресах, конференціях, симпозиумах, наприклад: «Гуманістичні цінності спорту», «Спорт й культура», «Культурні цінності спорту», «Спорт, культура, суспільство», «Спорт й гуманізм», «Спорт й міжнародне взаєморозуміння» спеціально були присвячені даній проблемі.

На думку, В.М. Платонова, спорту як складній соціальній системі властиві такі особливості, як цілеспрямованість, динамічність, складність й ієрархічність, здібність до самоорганізації й самоврядування, відносна ізольованість [1].

У дослідженнях Н. Візітея олімпійський рух розглядається як складне соціальне явище, що взаємопов'язане з усіма сторонами суспільного життя. «Олімпійські ігри й олімпійський рух, що виник на їх основі – пише Я.С. Щербашин – є специфічним, складним системним явищем...».

Системний характер носить й олімпійський спорт. У статті «Олімпійський спорт як система знань й сфера діяльності» В.М. Платонов розглядає олімпійський спорт як систему знань – політичних, філософських, економічних, педагогічних, а також як сферу практичної діяльності [1].

В дослідженні С.Н. Бубки, М.М. Булатової, В.М. Платонова зазначається, що олімпійський рух – це найскладніша система зв'язків, що проникає у всі сторони життя [2]. І. Городинський, Л. Ібрагімова вважають, що олімпійський рух в широкому загально-соціальному плані – це складний, багатоаспектний, діалектично-суперечливий процес, а олімпізм є відносно самостійним соціокультурним явищем, феноменом міжнародного масштабу.

Останніми роками система олімпійського спорту піддавалася, як відзначають В.М. Платонов й С.І. Гуськов, значним змінам, олімпійський спорт став глобальним явищем сучасності, що охопило всі континенти й країни, став феноменом громадського життя всієї світової спільноти. В даний час олімпійський рух є однією з найважливіших сфер сучасної цивілізації разом з політикою, економікою, культурою, освітою, наукою, мистецтвом.

С.І. Гуськов, посилаючись на роботи американських соціологів, висловлює думку, що олімпійський рух «проник у більшість, якщо не у всі наші соціальні інститути».

Цю ж думку підтверджує І.М. Кроль, який у дослідженні висловлює думку, що «олімпійський рух як елемент світової спільноти протягом своєї історії мав труднощі динамічного характеру, багатого на різнопланові події ХХ століття».

Підводячи підсумки сторічного розвитку олімпійського руху, М. Булатова, Л. Радченко, В. Єролова відзначали, що олімпійський рух «глибоко інтегрувався в систему соціальних відносин й зазнає значних змін з їх сторони. Великий вплив, сьогодні, на олімпійський спорт мають економічні відносини».

Сучасний спорт не може розвиватися ізольовано. Він вимагає значних засобів для забезпечення життєдіяльності. Оскільки, сучасний олімпійський рух – найважливіший елемент міжнародного спорту, в ньому об'єднуються різні тенденції, що мають місце в фізичній культурі сучасності, проявляються процеси, що відбуваються в світовій культурі. Так, для олімпійського руху характерний прояв суперечливих тенденцій – демократичних та консервативних. Це пояснюється умовами його зародження, розвитку, наявністю в ньому представників різних суспільно-політичних систем, соціальних течій. На ранніх етапах становлення й розвитку олімпізму гуманістичні, загально-демократичні принципи в основному тільки декларувалися, але не втілювалися, не реалізовувалися в роботі повною мірою.

Сучасний олімпійський рух динамічно розвивається та поєднує учасників багатьох країн. Видатні соціологи привертають увагу на унікальність цього феномена, яке наповнюється новим змістом й відповідає непостійній соціокультурній ситуації. Це пояснюється тим, що в основу ідей олімпізму закладено загальнолюдські цінності та ідеали. Отже, суттєвим компонентом сучасного олімпійського руху є його гуманістична спрямованість, а також є його виховний вплив.

Зокрема, центральною фігурою в олімпійському спорті є людина, її особистість, досягнення. Успіх в спорті залежить від здібностей людини, її знань, волі, наполегливості, самовідданої праці.

У спорті закладено великі можливості для естетичного впливу на особистість, для формування здатності сприймати, відчувати й правильно розуміти прекрасне.

Концепцію сучасного олімпізму, як відомо, сформульовано П'єром де Кубертенем. Він пов'язував олімпізм з ідеєю вдосконалення людини, людських відносин й суспільства на основі використання спортивних змагань та підготовки до них. При цьому П. Кубертен враховував й неодноразово говорив про те, що спорт може відігравати в державі. Спорт застосовують як засіб одурманення мас, розпалення міжнаціональних конфліктів, досягнення небезкорисливих політичних цілей тощо. «Спорт, – писав П. Кубертен, – може пробуджувати найкращі й найгірші пристрасті. Він може викликати безкорисливість, чесність й користолюбство; може бути лицарським та продажним, гуманним й жорстоким».

Але, основне завдання олімпійського руху П. Кубертен вбачав у тому, щоб всіляко сприяти гуманістичного потенціалу спорту й запобігти здатності його антигуманного застосування.

Значення сучасного олімпійського руху вийшло далеко за рамки міжнародних спортивних змагань. Олімпійські ігри перетворилися на подію найбільшого загальнопланетарного значення, вони стали тим потужним імпульсом, який дозволив спорту впливати на всі сфери людської життєдіяльності.

Висновки. Отже, проведений аналіз розкриває значущість сучасного спорту та олімпійського руху, який продемонстрував свою ефективність у вирішенні цілої низки важливих завдань. Тому олімпійський рух перетворився в один з найбільш потужних соціальних рухів сучасності, а «цінності спорту отримали таке загальне визнання, якого не досягала жодна з найбільших релігійних чи політичних систем в історії людства».

Список літератури:

1. Булатова М., Платонов В. Олимпизм и олимпийское образование: история, современность, будущее. Наука в олимпийском спорте. 2018;4:4- 27.

2. Булатова М., Радченко Л., Єрмолова В. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти (український досвід). Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020;2:105-15.

3 Олімпійська Академія України [Інтернет]. [цитовано 2020 Січ 30]. Доступно: <http://www.oau-ukr.com/>.